INTERNATIONAL RESEARCH JOURNAL OF INDIA

ISSN 2454-8707 VOLUME-I,ISSUE-XI, JULY-2016

ಬಸವಣ್ಣ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾನತೆ

Dr. (Mrs.) Neelambika Policepatil (Sherikar)
Principal & Research Guide, Godutai Doddappa Appa Degree College For Women, Brahampur,

ಬಸವಣ್ಣ ಮತ್ತು ಸ್ತ್ರೀ ಸಮಾನತೆ

ದೇವಲೋಕದವರಿಗೂ ಬಸವಣ್ಣನೆ ದೇವರು
ಮರ್ತ್ಯಲೋಕದವರಿಗೂ ಬಸವಣ್ಣನೆ ದೇವರು
ನಾಗಲೋಕದವರಿಗೂ ಬಸವಣ್ಣನೆ ದೇವರು
ಮೇರುಗಿರಿ ಮಂದರಗಿರಿ ಮೊದಲಾದವೆಲ್ಲಕ್ಕೂ ಬಸವಣ್ಣನೆ ದೇವರು
ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ ದೇವ ನಿಮಗೂ ಎನಗೂ
ನಿಮ್ಮ ಶರಣರಿಗೂ ಬಸವಣ್ಣನೆ ದೇವರು

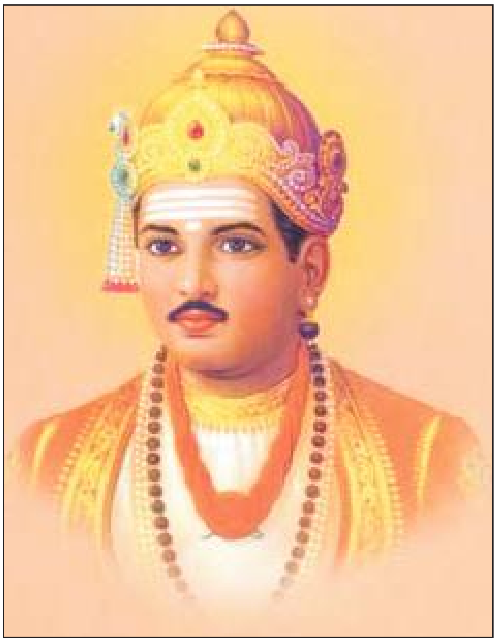

ಮಹಾಶಿವಶರಣೆ ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ಈ ವಚನದ ಮುಖಾಂತರ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಇಡೀ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದ ಪರಿಚಯ ಮಾಡಿಸುತ್ತಾಳೆ. ಅಕ್ಕನಂತೆ ಇತರ ಶರಣರು ಸಹ ಬಸವಣ್ಣನವರನ್ನು ಇದೇ ದೃಷ್ಟಿಕೋನದಿಂದ ಕಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಪ್ರಭುದೇವರು 'ಎನಗೆಯೂ ಗುರು ನಿನಗೆಯೂ ಗುರು ಜಗಕ್ಕೆಲ್ಲಕೂ ಗುರು ಬಸವಣ್ಣ' ಎಂದರೆ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರು "ಶರಣರ ಸಮತೆಯ ನಿಧಿ ಬಸವಯ್ಯಾ ಭಕ್ತಿಯ ಬೆಳೆಸಿರಿ ಬಸವಯ್ಯ' – ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ. "ಸುಖವೊಂದು ಕೋಟಿ ಬಂದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣ ನೆನೆವುದು, ದುಃಖವೊಂದು ಕೋಟಿ ಬಂದಲ್ಲಿ ಬಸವಣ್ಣನ ನೆನೆವುದು" ಮಡಿವಾಳ ಮಾಚಿದೇವರು ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

ಸಿದ್ಧರಾಂಶಿವಯೋಗಿಗಳಂತು ಬಸವನ ನೆನೆಯುವದರಿಂದ ನಿತ್ಯ ಪದವಿ ಒದಗುವ" ದೆಂದು ನುಡಿಯುತ್ತಾರೆ.

"ಅರ್ಚಿಸಲು ಬೇಡಲಿಂಗವ
ನಿಚ್ಚಂ ಪೂಜಿಸಲು ಬೇಡ ಜಪತಪ ಬೇಡ
ಸಚ್ಚಿದಾನಂದ ಬಸವನ
ನೊಚ್ಚತ ನೆನೆ ನಿತ್ಯಪದವು ನಿನಗಿದು ಸತ್ಯಂ"

ಮೇಲಿನ ಶರಣರ ವಾಣಿಗಳನ್ನು ಆಲಿಸಿದರೆ ಅವು ಕೇವಲ ಹೊಗಳಿಕೆಯ ಮಾತಲ್ಲ. ಶರಣರು ಯಾರಿಗೂ ಸುಮ್ಮನೆ ಹೊಗಳದವರಲ್ಲ ಅವರ ಆ ವಾಣಿಗೆ ತಕ್ಕವರಾಗಿದ್ದವರು ಬಸವಣ್ಣನವರು.

೧೨ನೆಯ ಶತಮಾನದಲ್ಲಿ ಕಲ್ಯಾಣವನ್ನು ರಾಜಧಾನಿಯನ್ನಾಗಿ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಆಳುತ್ತಿದ್ದ ಬಿಜ್ಜಳನಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಪ್ರಧಾನಮಂತ್ರಿಯಾಗಿದ್ದರು. ಕೇವಲ ಪ್ರಧಾನಿಯಾಗಿ ಆರಾಮ ಜೀವನ ನಡೆಸದ ಬಸವಣ್ಣ ಒಂದು ದೊಡ್ಡ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ತರಲು ಉತ್ಸುಕರಾಗಿ ಆ ನಿಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯತತ್ಪರರಾದರು. ಅದು 'ಕ್ರಾಂತಿ' ಎಂದೇ ಇತಿಹಾಸ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ.

ಆದರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರ ಆ ಕ್ರಾಂತಿ ಹೊಡೆ, ಬಡೆ, ರಕ್ತ ಹರಿಸಿದ ಕ್ರಾಂತಿಯಲ್ಲ. ಜನ ಜೀವನದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಅದ್ಭುತ ಬದಲಾವಣೆ ಕ್ರಾಂತಿ ಎನಿಸಿದೆ. ಈ ಮುಖಾಂತರ 'ಕ್ರಾಂತಿ' ಎನ್ನುವ ಶಬ್ಧಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥವನ್ನೆ ಕೊಟ್ಟರು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಸಾಮಾಜಿಕ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆರ್ಥಿಕ, ರಾಜಕೀಯ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕ ಹೀಗೆ ಎಲ್ಲಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲಿ ಹೊಸತನ ತಂದರು. ಇಂತಹ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಅಸಂಖ್ಯಾತರು ಬಸವಣ್ಣನವರ ವಿರೋಧಿಗಳಾದರು. ಆದರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅವರಿಗೆ ವಿರೋಧಿಗಳಾಗದೆ ಅವರಲ್ಲಿರುವ ದುಷ್ಟತನ ಅಳಿಸಿ ಹಾಕಿದರು. ರಾಮ, ಕೃಷ್ಣರಂತಹವರು ತಮ್ಮ ವಿರೋಧಿಗಳಾದವರನ್ನು ಸಂಹಾರ ಮಾಡಿದ್ದಾರೆ. ಆದರೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಅವರನ್ನು ಸಂಹರಿಸದೆ ಅವರಲ್ಲಿರುವ ದುಷ್ಟತನ ಸಂಹರಿಸಿದ ಮಹಾನುಭಾವರು.

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಗೈದ ಅನೇಕ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ಅವರು ಮಾಡಿದ 'ಸಮಾನತೆ' ಕಾರ್ಯ ಮನುಕುಲದ ಇತಿಹಾಸವನ್ನೆ ಬದಲಾಯಿಸಿತು. ವರ್ಣಾಶ್ರಮ ಬೇರಿಬಿಟ್ಟ ಈ ದೇಶದಲ್ಲಿ ಅಪಮಾನ ಅನ್ಯಾಯಕ್ಕೆ ಒಳಗಾದ ಅಸ್ಪ್ರುಶ್ಯರು, ನಿರ್ಗತಿಕರು, ಬಡವರು, ಸ್ತ್ರೀಯರ ಪರ ಎದ್ದು ನಿಂತರು. ಬಸವಾದಿ ಶರಣರು ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಪಟ್ಟವಳು ಹೆಣ್ಣು ಮೇಲ್ವರ್ಗದಿಂದ ಹಿಡಿದು ಕೆಳ ಜಾತಿಯ ಜನರಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಶೋಷಣೆಗೆ ಒಳಗಾಗಿದ್ದಾಳೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ಪುರುಷನ ಇತಿಹಾಸ ಮಾತ್ರವಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀ ಅಲ್ಲಿ ಕೇವಲ ಮಕ್ಕಳು ಹಡೆಯುವ ಯಂತ್ರವಾಗಿದ್ದಾಳೆ, ಅಜ್ಞಾನಿ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದಾಳೆ. ಪುರುಷ ಅವಳಿಗೆ ಯಾವ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯ ಕೊಡುವದಕ್ಕೂ ಒಪ್ಪಲಿಲ್ಲ 'ನ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವಾತಂತ್ರಯಮ್ ಅರ್ಹತೆ' ಎಂದು ಸಾರಿಬಿಟ್ಟ,

ಸಮಾಜದ ಒಟ್ಟು ಜನಸಂಖ್ಯೆಯಲ್ಲಿ ಅರ್ಧದಷ್ಟಿರುವ, ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಗ್ಗೆ ಏಕೆ ಇಂತಹ ಅನಿಷ್ಟ ಮಾತುಗಳನ್ನು ಹುಟ್ಟಿ ಬಂದವೋ

ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ಪುರುಷನ ಮಾನಸಿಕ ದೌರ್ಬಲ್ಯವೇ ಇದಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಯಿತೇ ಎಂಬ ಸಂಶಯವು ಬರುತ್ತದೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಹೆಣ್ಣು ಅಜ್ಞಾನಿಯಂತೂ ಅಲ್ಲವೆ ಅಲ್ಲ ಪುರುಷರಂತೆ, ಅವಳು ಏನಿಲ್ಲವನ್ನು ಸಾಧಿಸುವ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದಾಳೆನ್ನುವದಕ್ಕೆ ಅದೆಷ್ಟು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಇಂದು ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿದ್ದಾರೆ. ತೋಂಟದ ಸಿದ್ಧಲಿಂಗ ಶರಣರು ತಮ್ಮ ವಚನದಲ್ಲಿ,

‘ಹೆಣ್ಣುಬಿಟ್ಟೆ ಮಣ್ಣುಬಿಟ್ಟೆ ಹೊನ್ನ ಬಿಟ್ಟೆಂದು
ಜಗದ ಕಣ್ಣ ಕಟ್ಟಿ ಮೆರೆವ
ಕಣ್ಣಬೇನೆಯ ಬಣ್ಣದ ಅಣ್ಣಗಳಿರಾ ನೀವು ಕೇಳಿರೋ
ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರಿಯೋ ಮನದಲ್ಲಿ ಬಿಟ್ಟರಿಯೋ
ಈ ನೀತಿಯ ಹೇಳಿ ಎನಗೊಮ್ಮೆ’

ಎಂದು ಕೇಳುತ್ತಾರೆ. ಕೇವಲ ಮಾತಿನಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಿನ ಬಗ್ಗೆ ಅವಾಚ್ಯ ಮಾತುಗಳನ್ನಾಡಿ, ಮನದಲ್ಲಿ ಮಾತ್ರ ಅವಳನ್ನೆ ನೆನೆಯುವ ಇಂತಹ ಕಾಮುಕರಿಂದಲೇ ಹೆಣ್ಣು ಶೋಷಣೆಗೊಳಗಾದಳು. ಅಂತಹವರಿಗೆ ಮಾತ್ರ ಹೆಣ್ಣು ಮಾಯೆಯಾದಳು ಹೊರತು ಬಸವಾದಿ ಶರಣರಿಗೂ, ಮುಂದಿನ ಅವರ ಪರಂಪರೆಯವರಿಗೂ ಅವಳು ದೇವರಾದಳು. ಅದಕ್ಕಾಗಿಯೆ ಸಿದ್ಧರಾಂ ಶಿವಯೋಗಿಗಳು,

ಭಕ್ತನ ಮನ ಹೆಣ್ಣಿನೊಳಗಾದೊಡೆ ವಿವಾಹವಾಗಿ ಕೂಡುವದು
ಭಕ್ತನ ಮನ ಮಣ್ಣಿನೊಳಗಾದೊಡೆ ಕೊಂಡು ಆಲಯವ
ಮಾಡುವದು
ಭಕ್ತನ ಮನ ಹೊನ್ನೊನೊಳಗಾದೊಡೆ ಬಳಲಿ ದೊರದಿಸುವದು
ನೋಡಾ
ಕಪಿಲಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಾ
ಎಂದು ಅಂತಹವರಿಗೆ ಬುದ್ಧಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಬಸವಾದಿ ಶರಣರು ಅವಳ ಬಗ್ಗೆ ಇರುವ ಎಲ್ಲಾ ಅಪವಾದಗಳನ್ನು ತೊಡೆದು ಹಾಕಿದರು. ಹೆಣ್ಣು ಮಾಯೆ ಎಂದು ಹೇಳುವವರಿಗೆ ‘ಹೆಣ್ಣು ಮಾಯೆಯಲ್ಲ ಮನದ ಮುಂದಣ ಆಸೆಯೆ ಮಾಯೆ’ ಎಂದರು, ಹೆಣ್ಣು ಬುದ್ಧಿ ಹೀನಳು ರಾಕ್ಷಸಿ ಎನ್ನುವಂತಹವರಿಗೆ ‘ಹೆಣ್ಣು ರಕ್ಕಸಿಯಲ್ಲ ಹೆಣ್ಣು ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಕಪಿಲ ಸಿದ್ಧ ಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನ’ ಎಂದರು. ಹೆಣ್ಣಿಗೆ ಶೀಲಬೇಕೆಂದು ವಾದಿಸುವರಿಗೆ “ಪುರುಷನ ಮುಂದೆ ಸ್ತ್ರೀ ಅಭಿಮಾನವಾಗಿ ಕಾಡಿದರೆ, ಸ್ತ್ರೀಯ ಮುಂದು ಪುರುಷನೆಂಬ ಅಭಿಮಾನವಾಗಿ ಕಾಡುವ”ದೆಂದು ಎಚ್ಚರಿಸಿದರು.

ಹೀಗಾಗಿ ಅಂದಿನ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಬಸವಾದಿ ಶಿವಶರಣರ ಇಂತಹ ಧೀರ ನುಡಿಗಳಿಂದ ಎಚ್ಚೆತ್ತುಗೊಂಡಳು. ತನಗೆ ಸುತ್ತಿದ್ದ ಹಲವು ಬಂಧನಗಳನ್ನು ಕಳಚಿಕೊಂಡು ಮಾಯೆಯಾಗಿದ್ದ ಹೆಣ್ಣು ಮುಕ್ತಾಯಿ ಆದಳು, ಶೂದ್ರಳಾದ ಹೆಣ್ಣು ಶ್ರೀದೇವಿಯಾದಳು. ಅಜ್ಞಾನಿ ಎನಿಸಿದವಳು ಸುಜ್ಞಾನಿ ಎನಿಸಿದಾಗ. ಪಾಪಿ, ಪತಿತೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡವಳು ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ, ಪುಣ್ಯಾಂಗನೆ ಎನಿಸಿಕೊಂಡಳು. ಮಹಾವಚನಕಾರ್ತಿ ಹಡಪದ ಲಿಂಗಮ್ಮ ಶರಣರು ತೋರಿದ್ದ ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಏನಾಗಿದ್ದವಳು ಏನಾದೆಯೆಂಬುದನ್ನು ಹೀಗೆ ನುಡಿಯುತ್ತಾನೆ.

ಅಯ್ಯಾ ನರರೊಳು ಹುಟ್ಟಿ
ಮರಹಿನೊಳಗೆ ಬಿದ್ದವಳ ತಂದು
ಮಹಾಶರಣರು ಎನಗೆ ಕುರುಹು ತೋರಿದರು
ಗುರುವೆಂಬುದನ್ನು ಅರುಹಿದರು
ಜಂಗಮವೇ ಜಗದ ಕರ್ತೃವೆಂದರುಹಿದರು
ಅವರ ನೆಲೆವಿಡಿದು ಮನವ ನಿಲಿಸಿದೆ
ಕಾಯ ಜೀವವೆಂಬುದನರಿದೆ
ಭವಬಂಧನವ ಹರಿದೆ ಮನವ ನಿರ್ಮಲಗಿಳಿಸಿದೆ
ಬೆಳಗಿದ ದರ್ಪಣದಂತೆ ಚಿತ್ತ ಶುದ್ಧವಾದಲ್ಲಿ
ನೀವು ಅಚ್ಚೊತ್ತಿದ ಕಾರಣದಿಂದ
ನಿಮ್ಮ ಪಾದವಿಡಿದು ನಾನು ನಿಜಮುಕ್ತಳಾದೆನು
ಅಪ್ಪಣ್ಣಪ್ರಿಯ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣಾ

ಮಹಾದೇವಿಯಕ್ಕಳೂ ಸಹ ಒಂದೆಡೆ ನಾಮದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣಾದಡೇನು ಭಾವಿಸಲು ಗಂಡು ರೂಪು ನೋಡಾ ಬಸವಣ್ಣಾ ನಿಮ್ಮ ದಯದಿಂದ” ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ ನೀಲಾಂಬಿಕೆಯವರು ‘ಬಸವನ ಅನುಭವದಿಂದ ವಿವರವ ಕಂಡು ವಿಚಾರ ಪತ್ನಿಯಾದೆನಯ್ಯಾ’ ಎನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಹೀಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರು ತಮ್ಮ ಅನುಭವ ಮಂಟಪದ ಬಾಗಿಲನ್ನು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಸದಾ ತೆರೆದಿಟ್ಟರು. ಅಲ್ಲಿ ಸ್ತ್ರೀ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ವಿಚಾರ ಮಾಡಿದಳು ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬರೆದಳು, ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಮಾತನಾಡಿದಳು ಹೀಗಾಗಿ ಸ್ವತಂತ್ರವಾಗಿ ಬದುಕಿದಳು, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕವಾಗಿ, ಸಾಮಾಜಿಕವಾಗಿ, ಆರ್ಥಿಕವಾಗಿ ರಾಜಕೀಯವಾಗಿ, ಸಾಹಿತ್ಯಿಕವಾಗಿ ಅನೇಕ ಕೊಡುಗೆಗಳನ್ನು ಶಿವಶರಣೆಯರು ನೀಡಿದರು. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯಂತೂ ತನ್ನ ಇಡೀ ಬದುಕಿಗೆ ಬಸವಣ್ಣನವರೆ ಮಹಾ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕರು ಎಂದು ಭಾವಿಸಿದವಳು.

ಕಾಮಾರಿಯ ಗೆಲಿದೆನು ಬಸವಣ್ಣ ನಿಮ್ಮ ದಯದಿಂದ
ಸೋಮಧರನ ಹಿಡಿದೆಪ್ಪೆನು ಬಸವಣ್ಣ ನಿಮ್ಮ ದಯದಿಂದ
ನಾಮದಲ್ಲಿ ಹೆಂಗೂಸೆಂಬ ಹೆಸರಾದರೇನು?
ಭಾವಿಸಲು ಗಂಡುರೂಪು ಬಸವಾ ನಿಮ್ಮದಯೆಯು
ಅತಿಕಾಮಿ ಚನ್ನಮಲ್ಲಿಕಾರ್ಜುನಯ್ಯಂಗೆ ತೊಡರಿಕ್ಕಿ
ಎರಡುವರಿಯದೆ
ಕೂಡಿದೆನು ಬಸವಾ ನಿಮ್ಮ ದಯೆಯಿಂದ

‘ತಮ್ಮ ದುಃಖಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ಅವನತಿಗೆ ನಾವೇ ಕಾರಣಕರ್ತರು’ ಎಂಬುದು ಅಂದು ಶಿವಶರಣೆಯರ ಗಮನಕ್ಕೆ ಬಹುಬೇಗನೆ ಬಂದಿತು. ‘ರತ್ನದ ಸಂಕೋಲೆಯಾದೊಡೆನು ತೊಡರಲ್ಲವೆ? ಮುತ್ತಿನ ಬಲೆಯಾದಡೆ ಬಂಧನವಲ್ಲವೆ? ಚಿನ್ನದ ಕತ್ತಲೆಯಲ್ಲಿ ತಲೆ ಹೊಯ್ದಡೆ ಸಾಯದಿರ್ಪರೆ’ – ಎಂದು ಕೇಳುವ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿಯೇ ಅವಳ ಉತ್ತರವಿದೆ.

ಹೀಗಾಗಿ ‘ಸ್ವಾಭಿಮಾನ’ ಎನ್ನುವದು ಅವರಲ್ಲಿ ಒಡಮೂಡಿತು ಪ್ರಶ್ನಿಸುವ ಹಕ್ಕು ತನಗೂ ಇದೆಂಬುದನ್ನು ಅರಿತುಕೊಂಡು ಶರಣೆಯರು ಪರಂಪರಾಗತವಾಗಿ ಬಂದುದ್ದನ್ನು ಪ್ರಶ್ನಿಸತೊಡಗಿದರು.

‘ಗಂಡು ಮೋಹಿಸಿ ಹೆಣ್ಣು ಹಿಡಿದಡೆ
ಅದು ಒಬ್ಬರ ಒಡವೆ ಎಂದು ಅರಿಯಬೇಕು
ಹೆಣ್ಣು ಮೋಹಿಸಿ ಗಂಡು ಹಿಡಿದಡೆ
ಉತ್ತರವಾವುದಂದರಿಯಬೇಕು?

INTERNATIONAL RESEARCH JOURNAL OF INDIA
ISSN 2454-8707 VOLUME-I,ISSUE-XI, JULY-2016

ಎಂದು ಕೇಳುವ ಗೊಗ್ಗವ್ವೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಅವಳ ಸ್ವಾಭಿಮಾನ ಎದ್ದು ತೋರುತ್ತದೆ. ಅವಳ ಪ್ರಶ್ನೆಯಲ್ಲಿ ಆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯನ್ನು ಧಿಕ್ಕರಿಸುವ ಕೆಚ್ಚಿದ ಅಲ್ಲದೆ ತಮ್ಮನ್ನು ತಾವು ಸಮಾದಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿಯು ಗಮನಿಸುವಂತಹದೆ ಆಗಿದೆ. ಇದು ಅವರ 'ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸ' ಎದ್ದು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಆಧ್ಯಾತ್ಮದ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ತನ್ನನ್ನು ಸಮಾಧಾನ ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವ ರೀತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮ ಇನ್ನೂ ಒಂದು ಹೆಜ್ಜೆ ಮುಂದು ಹೋಗಿ
ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯಂತಹ ಕುಕಾರ್ಯಕ್ಕೆ ಬಲಿಯಾಗುವದು ಬೇಡ
ಎನ್ನುತ್ತಾಳೆ.
ಹೆದರದಿರು ಮನವೆ ಹಿಮ್ಮೆಟ್ಟದಿರು ಮನವೆ
ಹಿಡಿದ ಛಲವ ಬಿಡದಿರು ಮನವೆ
ಜರಿದರೆಂದು ಝುಂಕಿಸದರೆಂದು

ಶಸ್ತ್ರ ಸಮಾಧಿ ನೀರು ನೇಣು ವಿಷ ಔಷಧದಲ್ಲಿ ಘಟ ಬಿಡದೆ.

ಇರಬೇಕು ಎಂದು ಧೈರ್ಯ ಕೊಡುತ್ತಾಳೆ. ಆತ್ಮಹತ್ಯೆಯಿಂದ ಜೀವ ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವವರಿಗೆ ಅವಳ ಕಿವಿಮಾತು ಇಂದಿಗೂ ಅವಶ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಂದಿನ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಯುಗದಲ್ಲಿ ಹೆಣ್ಣು ಯಾವುದೋ ಕಾರಣಕ್ಕೂ ಹೆದರಿ ಜೀವ ಬಿಡುವವರಿಗೂ ರಾಯಮ್ಮ ಧೈರ್ಯದ ಪಥವಾಗಿದ್ದಾಳೆ.

ಇಂತಹ ಸ್ವಾಭಿಮಾನದಿಂದ ಬದುಕಿದ್ದ ಅಂದಿನ ಶಿವಶರಣೆಯರು ಯಾರಿಗೂ ಅಂಜಲಿಲ್ಲ, ಯಾರಮುಂದೆ ಕೈ ಚಾಚಲಿಲ್ಲ, ದೋಷಾರೋಪ ಹೊರಿಸುವವರಿಗೂ ಅವರು ಅಳುಕಲಿಲ್ಲ. ಏಕೆಂದರೆ ತಾವು ತಪ್ಪು ಮಾಡಿಲ್ಲವೆಂಬ ಆತ್ಮ ವಿಶ್ವಾಸ ಅವರಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಾಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಆತ್ಮವಿಶ್ವಾಸಕ್ಕಿಂತ ದೊಡ್ಡ ವಿಶ್ವಾಸ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಇನ್ನೊಂದಿಲ್ಲ ಇಷ್ಟೆ ತಾವು ನೇರವಾಗಿರಬೇಕು, ತಪ್ಪಿತಸ್ಥರಾಗಬಾರದು.

'ಆರು ಇಲ್ಲವಳೆಂದು ಅಳಿಗೊಳಲುಬೇಡ
ಆಳಿಗೊಂಡಡೆ ಆನು ಅಂಜುವವಳಲ್ಲ
"ಎನೊಡೆಯಾ ಎನ್ನ ಬಿಡದೆ ಕಡುಗಲಿಯ ಮಾಡಯ್ಯಾ"
ಅಮುಗೆರಾಯಮ್ಮಎಂಬ ಧೈರ್ಯದ ಮಾತುಗಳು
ಗಮನಿಸುವಂತಹವು ಅಂಗದ ಮೇಲೆ ಧರಿಸಿದವರಿಗೆ ಸೂತಕಗಳಿಲ್ಲ
ಎಂದು ಬಸವಣ್ಣನವರು ಸಾರಿ ಸೂತಕದ ಭ್ರಮೆ ಬಿಡಿಸಿದರು.
"ಗುರು ಕಾರುಣ್ಯ ಕಟಾಕ್ಷದಲ್ಲಿ ಉತ್ಪತ್ಯವಾದ ಅಜಾತನಿಗೆ
ಜಾತಿಸೂತಕ ಜನನ ಸೂತಕ ಪ್ರೀತ ಸೂತಕ ರಜಸೂತಕವಲ್ಲ
ಉಂಟೆಂಬವರಿಗೆ ಗುರುವಿಲ್ಲ ಲಿಂಗವಿಲ್ಲ ಜಂಗಮವಿಲ್ಲ
ಪ್ರಸಾದವಿಲ್ಲ ಕೂಡಲಸಂಗಮದೇವಾ"

ಎಂದು ಹೇಳಿ ಸಮಾನತೆಗೆ ಶ್ರೀಕಾರ ಹಾಕಿದವರು ಬಸವಣ್ಣನವರು. ಇಂತಹ ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪಿಡಿದು ಶಿವಶರಣೆಯರು ಸಾಧಿಸಿದ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆ ಅಮೋಘವಾದದ್ದು ಯಾವ ಧರ್ಮಗಳು ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಆಧ್ಯಾತ್ಮದಿಂದ ದೂರವಿಟ್ಟಿದ್ದವೋ, ಅವಳು ಪೂಜೆಗೆ ಅನರ್ಹಳು ಎಂದು ಸಾರಿದ್ದವೋ ಅಂತಹ ಧರ್ಮಗಳಿಗೆ ಶಿವಶರಣೆಯರು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಪಿಡಿದು ಉತ್ತರ ಕೊಟ್ಟರು. ಅಂತಹ ಮೂಢರನ್ನೆ ಪ್ರಶ್ನಿಸಿದ್ದಳು 'ಕತ್ತೆಯಂತೆ ಬತ್ತಲೆಯಿದ್ದಡೇನು ಇಷ್ಟಲಿಂಗ ಸಂಬಂಧಿಯಾಗಿಪ್ಪರೆ' ಹೀಗೆ ಕೇಳುವ ಮುಖಾಂತರ ಅಮುಗೆ ರಾಯಮ್ಮ ನಿಮ್ಮಂತವರ ಸಹವಾಸವೇ ಬೇಡವೆಂದರು. ಅಂತಹವರನ್ನು ಗುರು, ಜಂಗಮ ಎಂದು ಅವರು ಗೌರವಿಸಲಿಲ್ಲ 'ಅರಿವೆ ಗುರು' ಎಂದು ಸಾರಿ ತಾವು ಮಾಡಿದ್ದೆಲ್ಲಾ ಲಿಂಗಕ್ಕೆ ಹೊರತು ಇನ್ನೊಬ್ಬರಿಗಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಛಲ ತೊಟ್ಟರು. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ ತಮ್ಮೊಂದು ವಚನದಲ್ಲಿ 'ಉಡುವೆ ನಾನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆಂದು ತೊಡುವೆ ನಾನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆಂದು ಮಾಡುವೆ ನಾನು ಲಿಂಗಕ್ಕೆಂದು' ಹೇಳುತ್ತ ಲಿಂಗಕ್ಕಾಗಿಯೇ ಬದುಕಿದರೆ ಹೊರತು ಅನ್ಯರಿಗಲ್ಲ.

ಅಂದು ಸ್ತ್ರೀಯರು ಸಾಧಿಸಿದ ಈ ಆದ್ಯಾತ್ಮಿಕ ಸಾಧನೆ ಕಂಡು ಸಂತೋಷಪಟ್ಟ ಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೀಗೆ ಉದ್ಗಾರ ತೆಗೆಯುತ್ತಾರೆ.

"ಭೃಕುಟಿಯ ಹಿಡಿದು ನಿಟಿಲನಯನ ಬೆರೆದಳು ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ
ಶಖಾಚಕ್ರವಿಡಿದು ಶಿವನ ಬೆರೆದಳು ಅಕ್ಕನಾಗಾಯಿ
ಪಶ್ಚಿಮ ಚಕ್ರವಿಡಿದು ಪರಮಳಾದಳು
ಕೂಡಲಸಂಗನ ಮರುಳು ಮಗಳು ನೀಲಲೋಚನೆ"

ಬಸವಣ್ಣನವರ ವೈಚಾರಿಕ ಸ್ವಾತಂತ್ರದಿಂದಾಗಿ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೊಟ್ಟ ಮೊದಲ ಬಾರಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಇಳಿದರು. ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಶಿಖಾಮಣಿಗಳೆನಿಸಿದರು. ಜಗತ್ತಿನ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಪ್ರಥಮ ಬಾರಿಗೆ ಸಾಹಿತ್ಯಕ್ಷೇತ್ರ ಪ್ರವೇಶ ಮಾಡಿದವರು ಕಲ್ಯಾಣದ ಶಿವಶರಣೆಯರು ಕೇವಲ ಪುರುಷರಿಗಷ್ಟೆ ಮೀಸಲಾಗಿದ್ದ ಈ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಸ್ತ್ರೀಯರಿಗೆ ಅವಕಾಶ ಕಲ್ಪಿಸಿ ಕೊಟ್ಟದ್ದ ಬಸವಣ್ಣನವರ ದೂರದೃಷ್ಟಿ ಗಮನಿಸುವಂತಹದೇ ಆತು.

"ಬಸವನ ಅನುಭವದಿಂದ ವಿವರವ ಕಂಡು
ವಿಚಾರ ಪತ್ನಿಯಾದೆನಯ್ಯಾ ಸಂಗಯಾ"
–ನೀಲಾಂಬಿಕೆ
"ನಾನೆ ಕರ್ತನೆಂದು ಹಾಡಿದೆನು ವಚನವ"
–ಅಮುಗೆರಾಯಮ್ಮ
"ಅಯ್ಯಾ ನಿಮ್ಮಾದ್ಯರ ವಚನವ ಕೇಳಿ
ಎನ್ನಂಗದ ಭಂಗ ಹಿಂಗಿತ್ತು ನೋಡಾ"
–ಮೋಳಿಗೆ ಮಹಾದೇವಿ

ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಓದುವದರ ಮುಖಾಂತರ ತಾವು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿದರು. ತಾವು ಸಾಹಿತ್ಯ ರಚನೆಗೆ ತೊಡಗಿದರು ತಮಗಿಷ್ಟವಾದ ಅಂಕಿತನಾಮಗಳನ್ನಿರಿಸಿಕೊಂಡು ವಚನ ಬರೆದರು. ಇಂದು ಬಿಟ್ಟು ಖಿಳ ಶಿವಶರಣೆಯರ ವಚನಗಳು ಲಭ್ಯವಾಗಿವೆ. ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿಯವರ ವಚನ ಶಕ್ತಿಯ ಬಗ್ಗೆ ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರು ಹೀಗೆ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಆದ್ಯರ ಅರವತ್ತು ವಚನಕ್ಕೆ ದಣ್ಣಾಯಕರ ಇಪ್ಪತ್ತು ವಚನ
ದಣ್ಣಾಯಕರ ಇಪ್ಪತ್ತು ವಚನಕ್ಕೆ ಪ್ರಭುದೇವರ ಹತ್ತು ವಚನ
ಪ್ರಭುದೇವರ ಹತ್ತು ವಚನಕ್ಕೆ ಅಜಗಣ್ಣನ ಐದು ವಚನ
ಅಜಗಣ್ಣನ ಐದು ವಚನಕ್ಕೆ ಮಹಾದೇವಿ ಅಕ್ಕನ ಒಂದೇ ಒಂದು
ವಚನ
ನಿರ್ವಚನ ಕಾಣಾ ಕೂಡಲ ಚನ್ನಸಂಗಮದೇವಾ'

ಕಾಯಕ/ದಾಸೋಹ ಶಿವಶರಣೆಯರ ಎರಡು ಕಣ್ಣುಗಳಾದವು. ಸುಮ್ಮನೆ ಕಾಲಹರಣ ಮಾಡಲಿಲ್ಲ. ಕಸಗೂಡಿಸುವದು, ಆಕಳು ಕಾಯುವದು, ಒಕ್ಕಲುತನ ಮಾಡುವದು,

ಹಾಡುವದು, ನೃತ್ಯ – ಹೀಗೆ ಒಂದೊಂದು ಕಾಯಕದಲ್ಲಿ ತಮ್ಮನ್ನು ತೊಡಗಿಸಿಕೊಂಡು ಕಾಯಕಸಿದ್ಧಾಂತಕ್ಕೆ ಹೊಸ ಅರ್ಥ ನೀಡಿದರು. ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮನ ವಚನಗಳು ಅವು ಅವರ ಕಾಯಕದ ಮಹಿಮೆ ಎತ್ತಿ ತೋರಿಸುತ್ತವೆ. ಕಾಯಕ ಮಾಡಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸುವ ಬುದ್ಧಿ ಅವರದಾಗಲಿಲ್ಲ. ಅದಕ್ಕೆ ತಕ್ಕಂತೆ ದಾಸೋಹ ಮಾಡಿ ಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದುಕೊಂಡರು.

ಬಸವಣ್ಣನವರು ಕೊಟ್ಟ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯದಿಂದ ಮರುಜನ್ಮ ಪಡೆದ ಶಿವಶರಣೆಯರು ಅವರನ್ನು ಅನೇಕ ಸಲ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ. 'ಎನ್ನ ಭಾವಕ್ಕೆ ಗುರುವಾದನಯ್ಯ ಬಸವಣ್ಣನು' ಎಂದು ಮುಕ್ತಾಯಕ್ಕ ಹೇಳಿದ್ದರೆ 'ಎನ್ನಸ್ಥೂಲ ತನುವೆ ಬಸವಣ್ಣ' ಎಂದು ಕದಿರಿ ರೆಮ್ಮವ್ವೆ ಎನ್ನ ಅಂಗದಲ್ಲಿ ಆಚಾರವ ತೋರಿದರಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣ' "ಬಸವಣ್ಣನ ಮನೆಯ ಮಗಳಾದ ಕಾರಣ ಭಕ್ತಿ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಟ್ಟರು". ಎಂದು ಅಕ್ಕಮಹಾದೇವಿ "ಬಸವಣ್ಣನ ಪ್ರಸಾದವ ಕೊಂಡು ಎನ್ನ ಕಾಯ ಶುದ್ಧವಾಯಿತಯ್ಯಾ" ಎಂದು ಆಯ್ದಕ್ಕಿ ಲಕ್ಕಮ್ಮ "ಗುರುವಿಂಗೆ ಗುರುವಾಗಿ ಎನಗೆ ಗುರುವಾದನಯ್ಯಾ ಬಸವಣ್ಣನು" ಎಂದು ಗಜೇಶ ಮಸಣಂಯ್ಯನವರ ಪುಣ್ಯಸ್ತ್ರೀ, "ಬಸವಣ್ಣನಿಂದ ಗುರುಪ್ರಸಾದಿಯಾದೆನು" ದುಗ್ಗಳೆ, "ಎನ್ನ ಕುಲಸೂತಕವ ಕಳೆದಾತ ಬಸವಣ್ಣ" ಎಂದು ಅಕ್ಕನಾಗಮ್ಮ ಸ್ತುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಹೀಗೆ ವಚನಕಾರ್ತಿಯರು ಬಸವಣ್ಣನನವರನ್ನು ತಮಗೆ ಕೊಟ್ಟ ಸ್ವಾತಂತ್ರ್ಯಕ್ಕೆ ತಮ್ಮ ನಮನಗಳನ್ನು ಸಲ್ಲಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ಅಡಿ ಟಿಪ್ಪಣಿಗೆಳು:

೦೧] ಶಿವಶರಣರಿಯರ ವಚನ ಸಂಪುಟ ಸಂ: ಡಾ॥ ವೀರಣ್ಣಾ ರಾಜೂರ
೦೨] ಅಲ್ಲಮಪ್ರಭುವಿನ ವಚನ ಸಂಪುಟ ಸಂ: ಡಾ॥ ಬಿ.ವ್ಹಿ.ಮಲ್ಲಾಪೂರ
೦೩] ಚನ್ನಬಸವಣ್ಣನವರ ವಚನ ಸಂಪುಟ ಸಂ: ಡಾ.ಬಿ.ವ್ಹಿ.ಮಲ್ಲಾಪೂರ
೦೪] ಸಿದ್ಧರಾಮೇಶ್ವರರ ವಚನ ಸಂಪುಟ ಸಂ: ಡಾ॥ ಎಸ್.ವಿದ್ಯಾಶಂಕರ